

TARTALOM

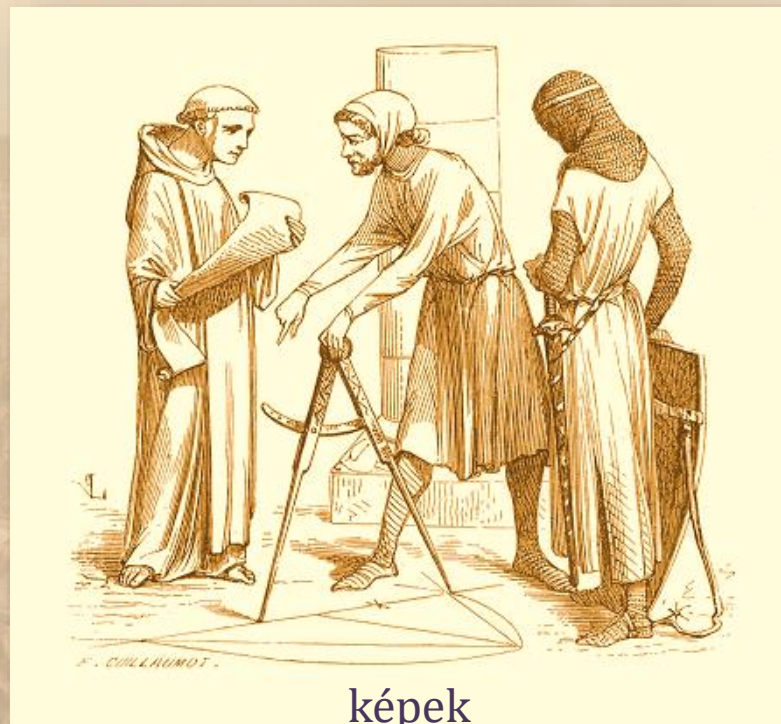
Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

AZ ÉPÍTÉSZ szakma átalakulásai

képek

Eugène Viollet-le-Duc:

Dictionnaire raisonné de l'architecture française
du XIe au XVIe siècle

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Művészetek között

- liberális művészetek: grammatika, logika, retorika, matematika, geometria, zene és asztronómia – szinte mindegyik összefügg az építészettel, amely így a művészetek „anyja”, befogadója, egyesítője
- mechanikus művészetek: a kézműves mesterség területei – ettől elhatárolódnak – illetve Gropius hirdeti meg 1919-ben a kézművességhez való visszatérés ideológiáját

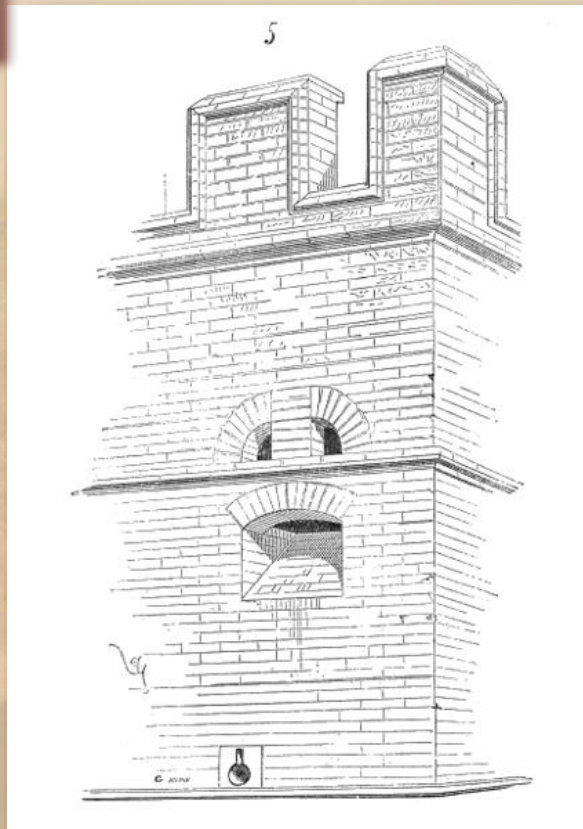
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

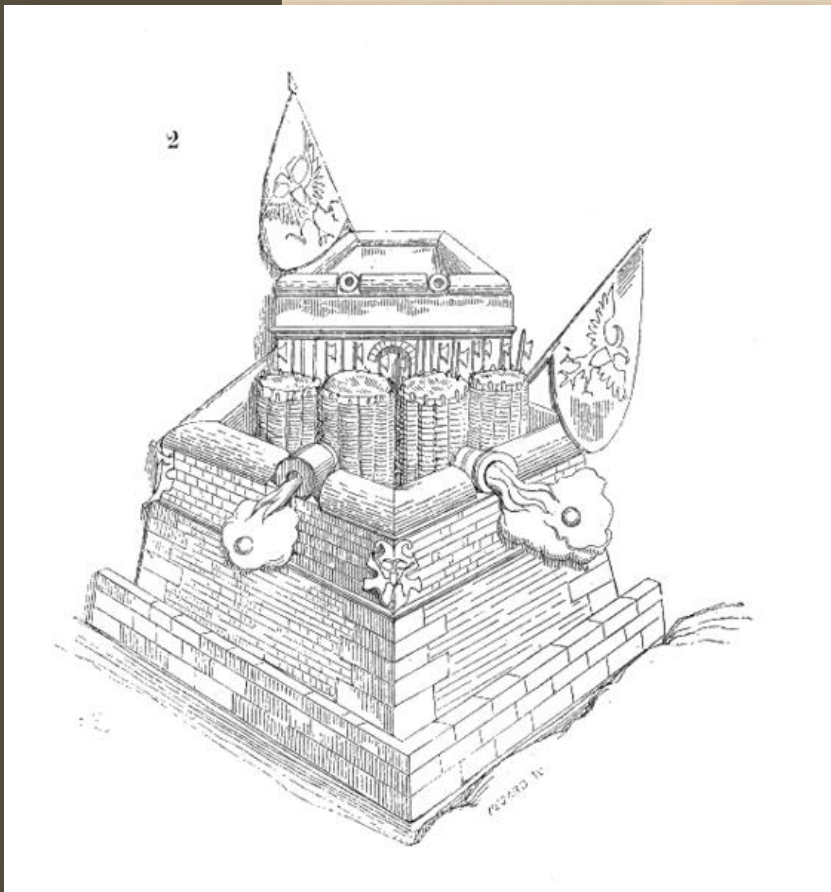
Új Építész felé...

Oktatás

- építészet-oktatás: a francia Építészeti Akadémia (1671) megalakulásakor
- mester-pártfogolt (patronnage), heti rendszerességgel, díjazott pályázatokkal
 - exposé (elmélet) és
 - rajzok (esetleg modellek)
- az Akadémia által adott programra a hallgatók vázlatokat dolgoztak ki, majd ezeket bemutatásuk után részletesen kidolgozták alaprajzok, homlokzatok és metszetetek formájában, végül ezeket értékelték az Akadémia professzorai – ez az eljárás évszázadok óta változatlan!

Világi építészet

- 1747 – az Ecole des Ponts et Chaussées
- az építészeti és mérnöki oktatás egy intézményben egy újabb oktatási irány: az erődítmények, városfalak, vezetékek építészei
- az építőmérnökök elődei
- Napóleon és az új állam- és oktatásszervezési rend: a mérnökiskolák jelentőségének növekedése, az építési feladatok mérnökökre bízása

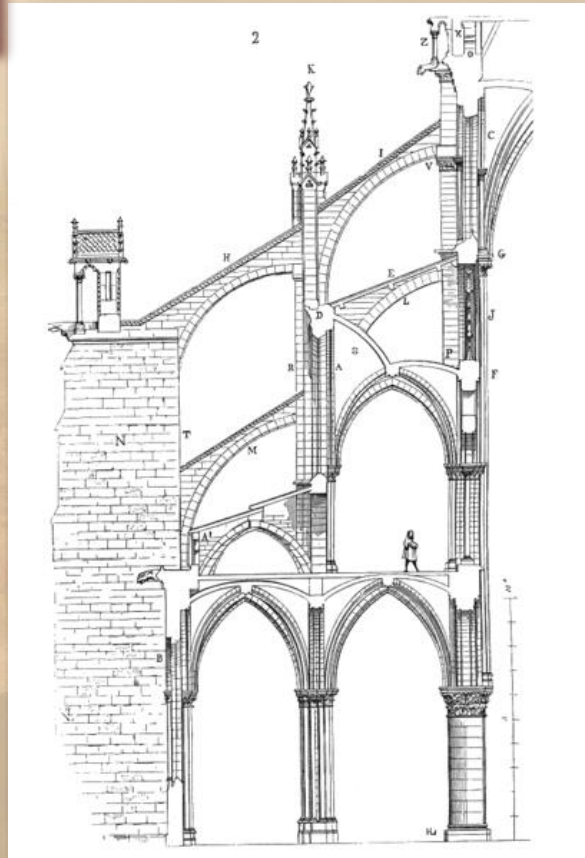
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Francia építészképzés

- építész (építőművész) képzés (École de Beaux-Arts) reformja a 60-as évek végén (1968- Merle: Üvegfal mögött)
- a városépítészet, a technológiai és építési ismeretek, gazdaságtan és társadalomtudományok beemelése az oktatásba
- **az építészek által ténylegesen végzett tevékenységek elemzése alapján**

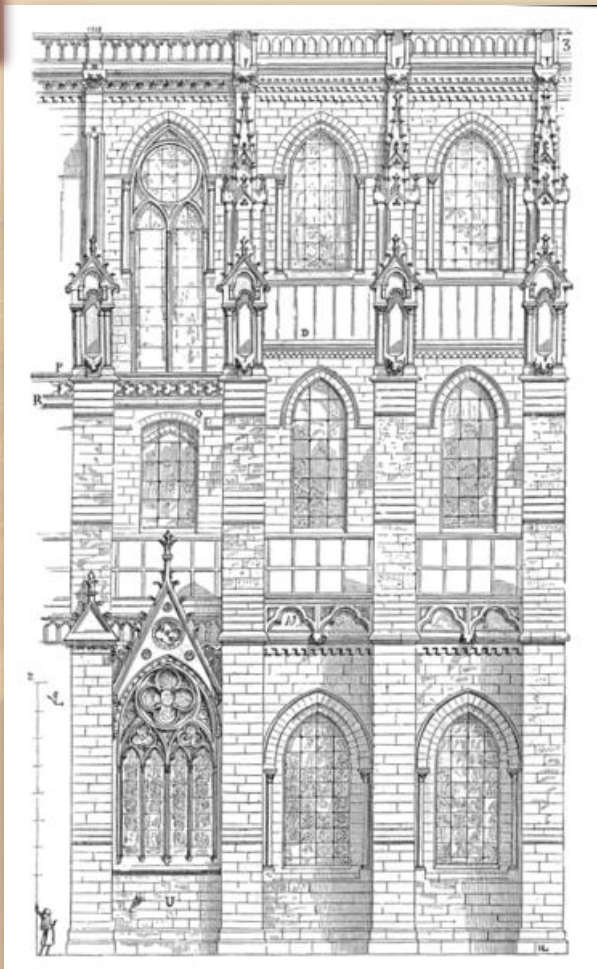
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Francia építészképzés

- példa: évente 500 000 lakást építettek a hatvanas évek elején Fr.o-ban
- az építészképzésben azonban nem szerepelt a szociális lakásépítés, mert a tanárok ezt nem tartották az építészképzéshez méltó pedagógiai célnak

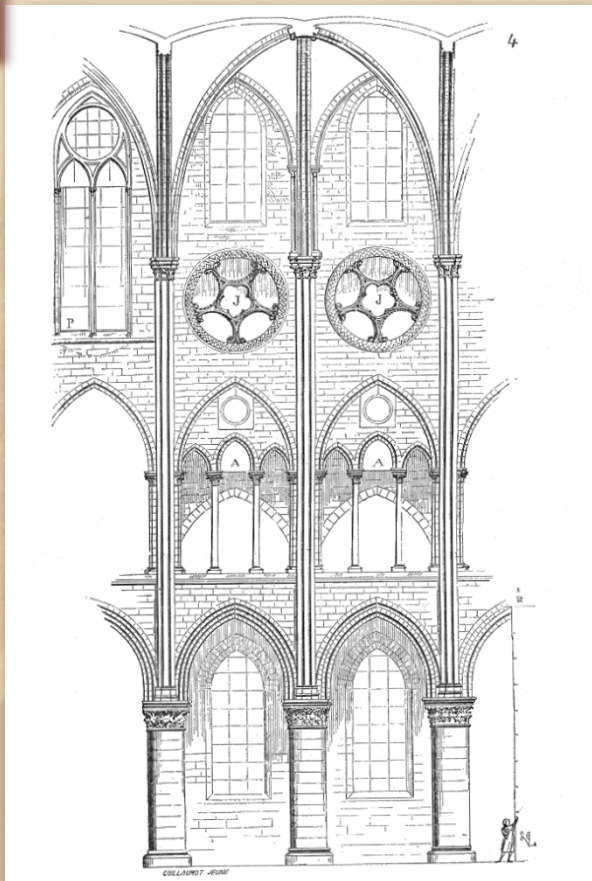
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Francia építészképzés

- az 1968-as építészeti oktatási reform – a művészeti képzésből (Akadémia) 3 x 2 éves egyetemi képzés, minden ciklusban 24 kredittárgy végén diplomamunka
- 3. ciklus (DEA, DESS, doktori) bevezetése,
- öt tudományág: építészet, képzőművészetek, építéstudomány, alaptudományok, valamint társadalom- és jogtudományok

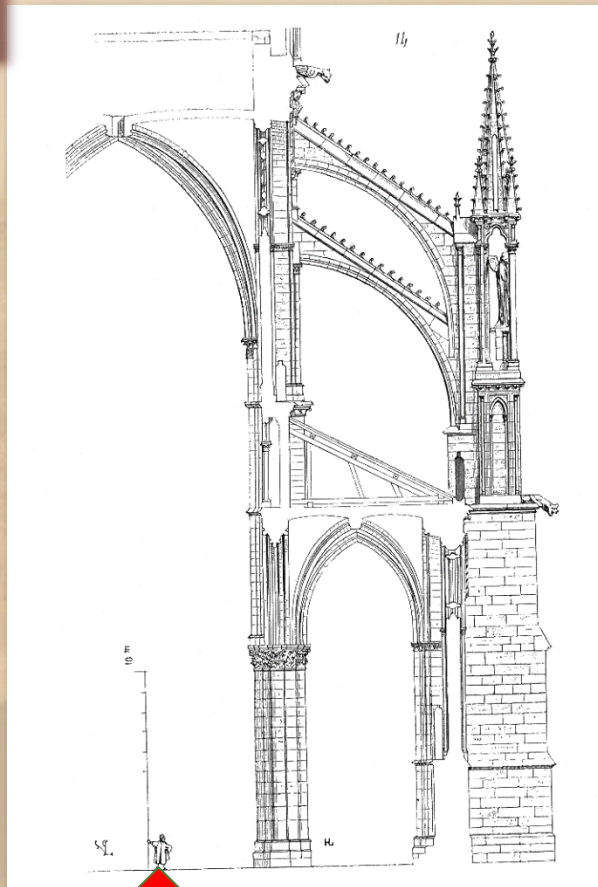
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Francia építészképzés

- az aktuális viták középpontjában a terv, tervezés szerepe áll:
- ennek megerősítését egyesek a „művészeti” típusú képzéshez való történelmi visszalépésnek fogják fel,
- mások pedig az ehhez kapcsolódó túlzottan gyakorlatias, „szakképzéssé” silányításától féltik az „egyetemes tudás” fellegvárait, az egyetemeket.

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

SZAKMAELMÉLET

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Alberti

- „...helyénvaló megmagyaráznom, hogy kit is tartok építésznek: nem az ács mestert, vagy az asztalost állítom ugyanis egy sorba a többi tudomány legkiválóbb képviselőivel, mivel azok, akik a kezükkel dolgoznak, csak az építész eszközei. Építésznek azt nevezem, aki biztos és csodálatra méltó **művészet és módszer** alapján képes gondolatban, valamint képzelőerővel **kieszelni, majd véghezvinni** mindazon munkákat, amelyek – nagy súlyok mozgatása, tömegek felhalmozása és kapcsolása révén – kiemelkedő szépséggel válhatnak alkalmassá **emberi használatra**. Hogy ezt megtehesse, el kell mélyednie a legnemesebb és legkülönlegesebb tudományokban.”

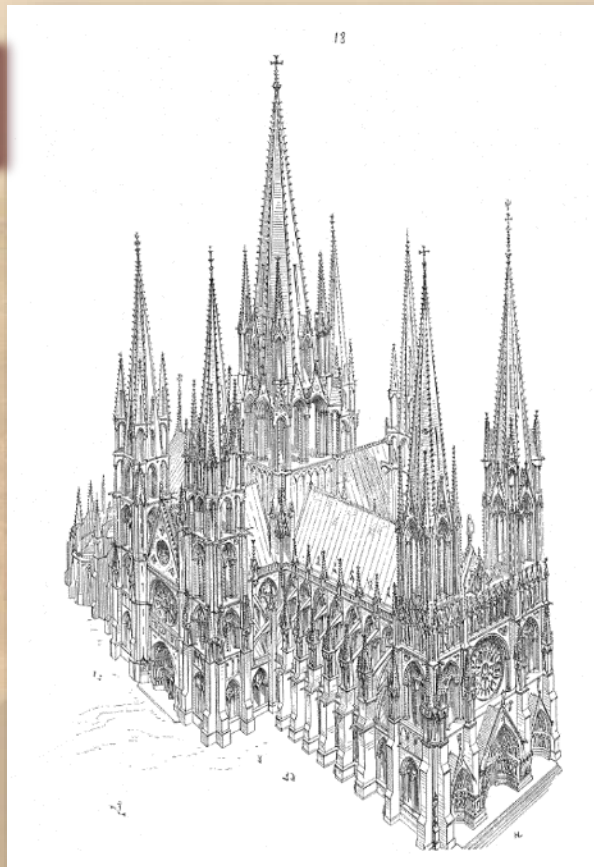
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Elméletek

- az építészeti elvek és teóriák kialakulása
- pl. Vitruvius hármas egysége:
 - venustas,
 - firmitas et
 - commoditas
- 1450: Leon Battista Alberti (lásd fenti idézet), Philibert de l'Orme, Vitruvius, Viollet le-Duc, Palladio, stb

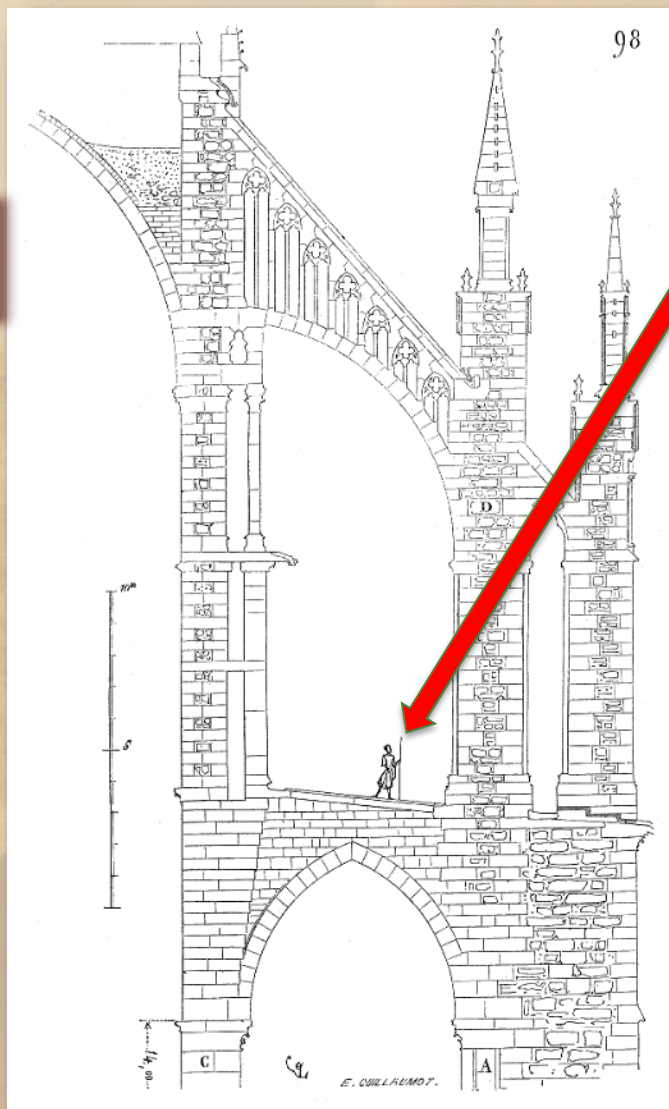
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Teremtés

- az építész, mint alkotó alapvető érdekei:
 1. az alkotási, tervezési folyamat misztifikálása
 2. a szakmai és társadalmi megbecsülés kivívása – (a díjszabás elfogadtatása)
 3. az építészet, mint az alkotó emberi tevékenység csúcspontjának elismertetése
 4. a szerzői jogok védelme

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Építtető és építész

a megrendelő és a művész kapcsolata – a társadalmi közeledés csak bizonyos tudás és (misztifikált) tehetség felmutatása mellett volt lehetséges – egy közös kulturális nyelvre, egy közös világkép szintjére való emelkedés mindkét fél részéről

a megrendelő érdeke:
partner keresése
elképzelései
megvalósításában,
tanácsadó és szellemi társ a nagy mű létrehozásában

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Építettő és építész

- az építész (művész) érdeke: bejutni azon társadalmi körökbe, ahová származása szerint nem volt joga tartozni, de tehetsége, munkái, szellemi teljesítménye elfogadottá, sőt kívánatossá tették személyét, jelenlétét és alkotó munkáját

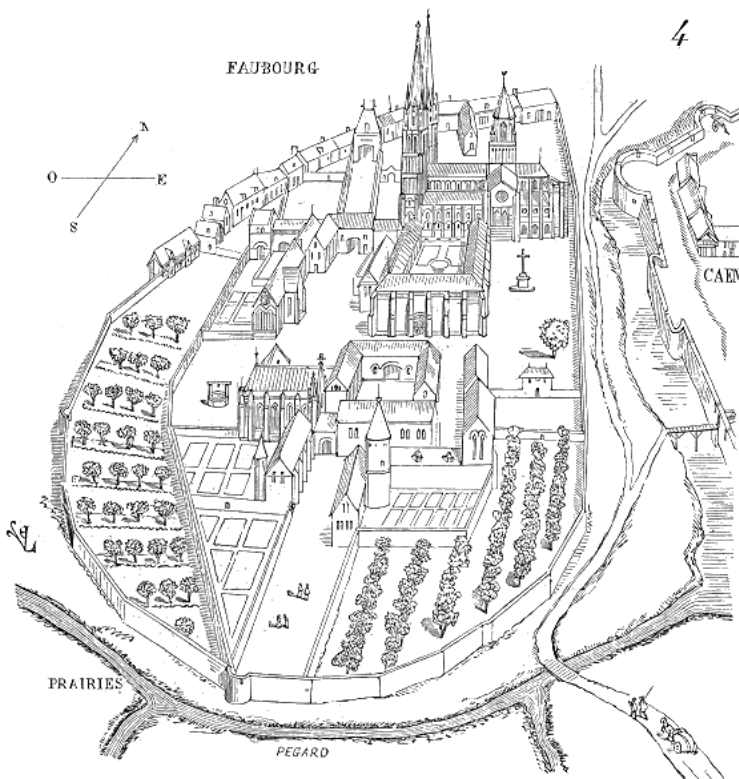
Megrendelés

„A nagyvárosokban féltékeny konkurenciaharcot folytat az az ezernyi építész, aki valódi értékeket lenne képes teremteni.

Közülük csak félszázan élnek képességeiknek megfelelő életet, ha ezt ennek lehet nevezni, és hoznak létre tehetségükhöz méltó műveket.

A többieket elnyelik a magánmegrendelők építkezéseinek hétköznapi gondjai.”

(César Daly, 1851)

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Építészek hierarchiája

1. **„építőművész – a legszebb karrier”** – aki Rómában tett utazása után középületeket tervezhet, tanítványokat fogadhat műtermében, taníthat a Szépművészeti Főiskolán, és végül pedig az Akadémia tagja lehet – egy építészgenerációból 10-12 építészre vár egy ilyen ragyogó karrier”
2. **„köztisztviselő és konzulens építész”** – aki az állami adminisztrációban vagy bíróságok mellett dolgozik
3. **„vállalkozó építész”** – aki magánmegrendeléseknek tesznek eleget – ők vannak a legtöbben
4. **„építészek”** – akik nem rendelkeznek saját megrendelői réteggel, ezért a vállalkozó építészek szolgálatába szegődnek
5. **„fiatalok”** – akik néhány évig tartó tanulmányaik után rajzoló munkát végeznek építészeknél vagy vállalkozóknál – ez nem nevezhető szakmának, ez inkább egy váróteremhez hasonlítható, a megélhetés egy (alacsony rendű) forrásának, az elbátortalanodás utolsó állomásának

(Edouard Charton, 1842)

TARTALOM

Szakmatörténet

*„Aki dudás akar lenni,
Nem kell építésznek menni”
(műdal)*

Figyelmeztető jelek...

- Clark Adam – a Lánchídember
- Podmaniczky Frigyes, Budapest vőlegénye
- Georges Eugene Haussmann – Párizs Bárója
- Le Corbusier – minden építészek Modulor-ja
- Georges Maurios - Budapesti Francia Intézet tervezője
- Gae Aulenti – Musee d’Orsay, Paris

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Gustave Eiffel

A legnagyobb pofon...

- Párizs jelképét egy vállalkozó (szerkezetépítő mérnök) hozta létre
- „művészek tiltakozása”: *Charles Gounod, Charles Garnier, Victorien Sardou, Ifj. Alexandre Dumas, François Coppée, Sully Prudhomme, Leconte de Lisle, Guy de Maupassant, stb.*
- ma ez utóbbit szakmai „párbeszédnek”, az érintettek „bevonásának” nevezzük

TARTALOM

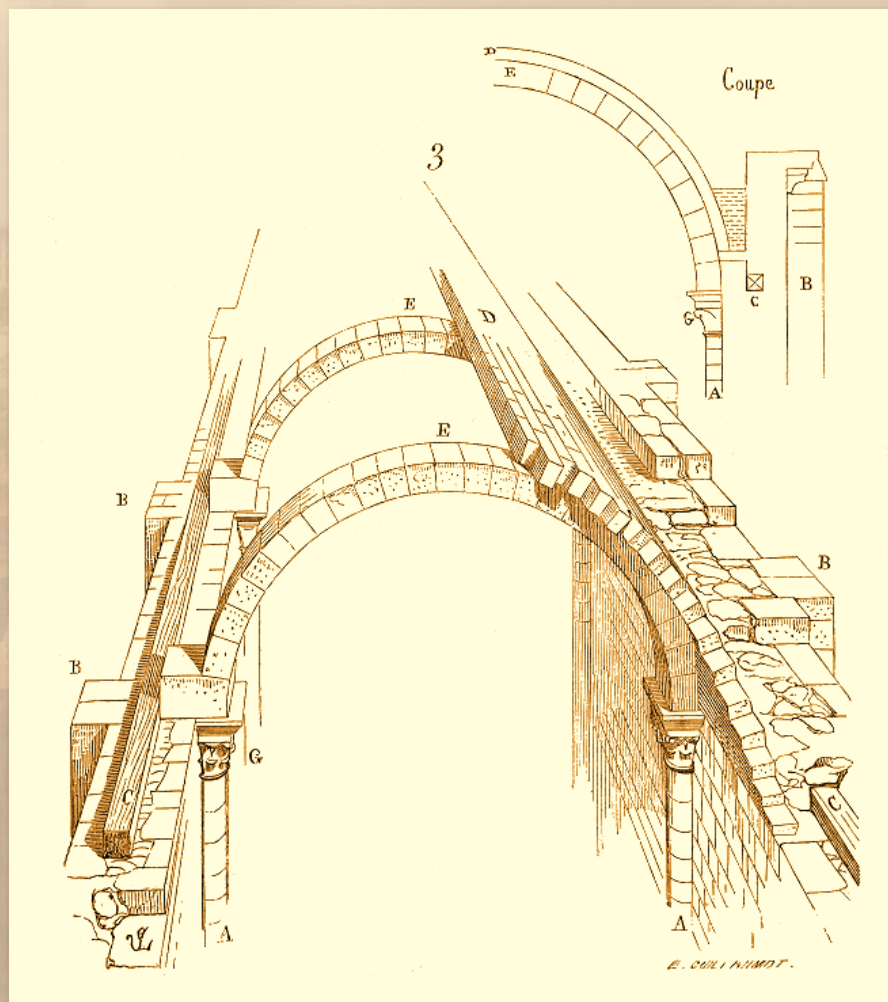
Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

A szakma átalakulásai

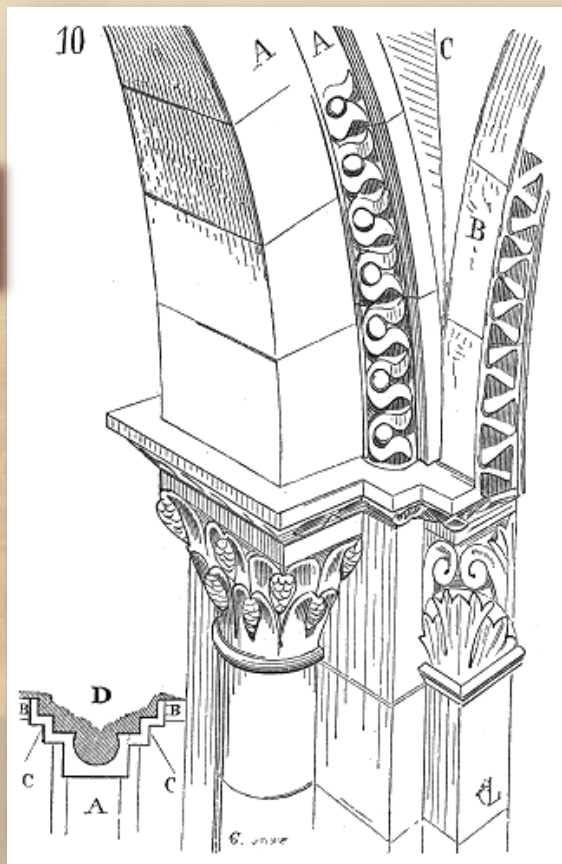
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Átalakulások

a '70-es évektől megnőtt a diplomás építészek száma az egész világon

azokat a francia építészeket, akik nem tudnak önálló praxist kialakítani, és másoknak dolgoznak (kollégáik „négereknek” hívják őket) lenézés és képességeik kétségbe vonása kíséri szakmai életük során

egyre több hallgató dolgozik tanulmányai utolsó éveiben valamelyik irodában, hogy „előmelegítse” későbbi helyét – ezzel természetesen kitolódik az átlagos tanulmányi idő a francia felmérések szerint

(1930 és 1974, Lamy és Rubirosa)

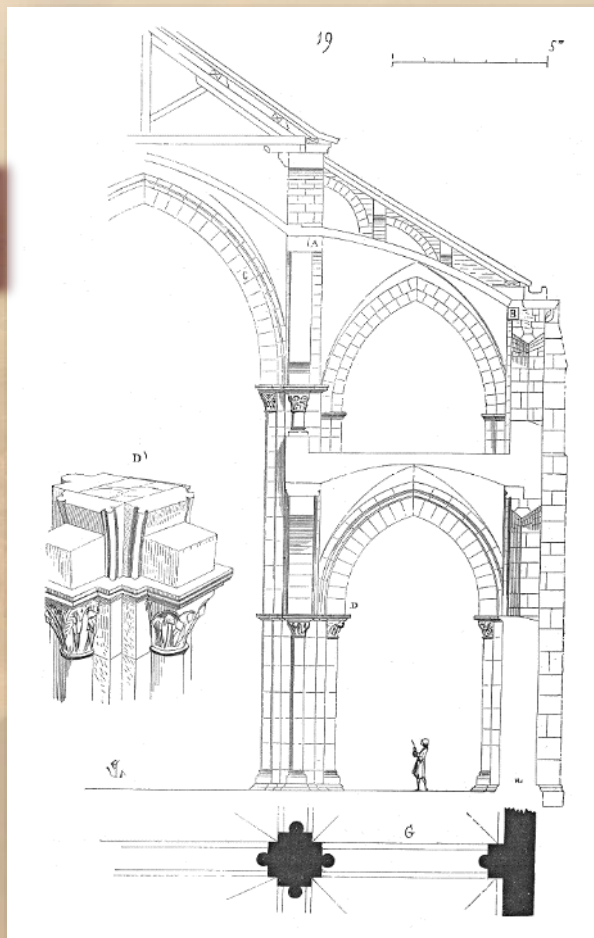
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Átalakulások Franciaországban

2-5 évig maradnak a végzés után alkalmazottak, majd saját praxist építenek ki

a beilleszkedést családi és társasági kapcsolatok segítik – a régebbi generációk esetében minden ötödik építész apja is építész volt

az irodák több, mint 80%-a tíz fő alatti, és csak 3.2 %-uk 30 fő feletti

az 1975-ös válság hozta az első munkanélküliségi hullámot a végzős építészek körében

megindult a szakma diverzifikációja is: makett-készítők, önkormányzati adminisztratív építészek, számítógépes rajzolók, terméktervezők és -gyártók, designerek stb. lettek

az építész-szakmából az építéshez kapcsolódó szakmák váltak le

TARTALOM

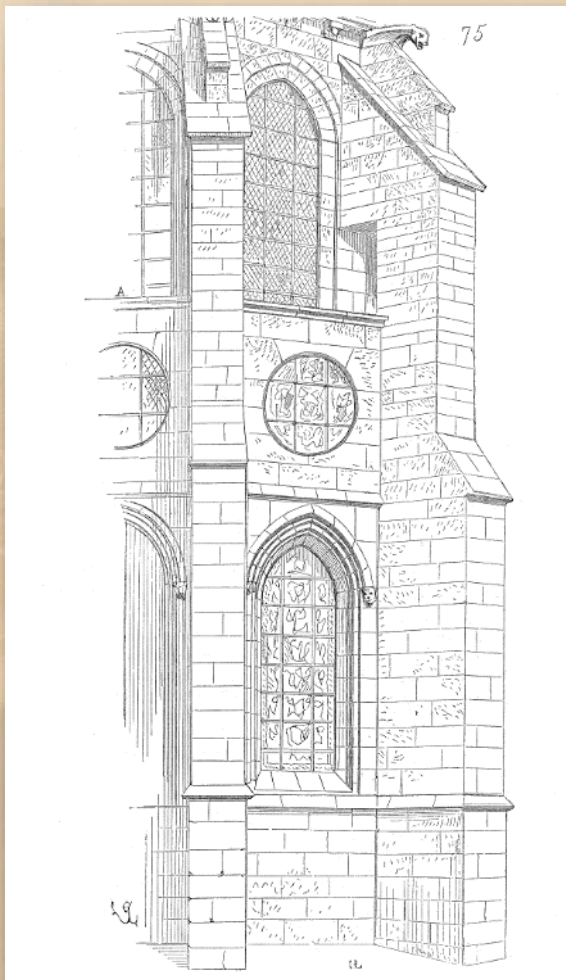
Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Specializálódás – hol van feladat?

- **a folyamat elején** lévő pozíciók elfoglalása építési / gazdasági és beruházási tanácsadás és építészeti / beruházási program és tanulmányok készítése
- **a folyamat közepén** lévő pozíciók betöltése: építésszervezés, -irányítás, koordináció és kommunikáció
- belépés a **használat és az üzemeltetés** világába: ingatlangazdálkodás, facility management, fenntartási és üzemeltetési tanácsadás
- **„követő” szolgáltatások:** kommunikáció, feldolgozás, média, stb

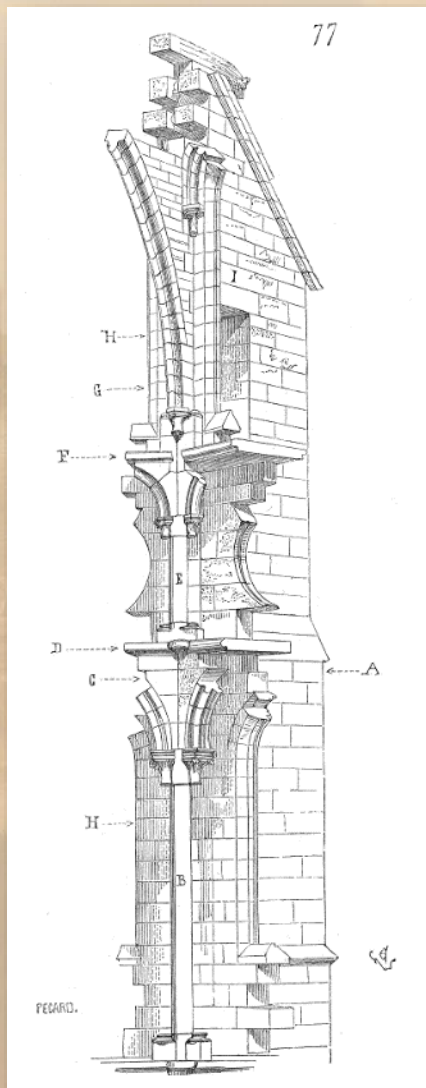
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Specializálódás - stratégia

- a nagyobb léptékű (társadalom- és vállalat)politikai döntések segítése,
- tanácsadás, stratégiai szintű beruházási és fejlesztési programok kidolgozása és felülvizsgálata regionális, területi és városi szinten,
- vállalkozások letelepítésének tervezése (telephely lokalizáció),

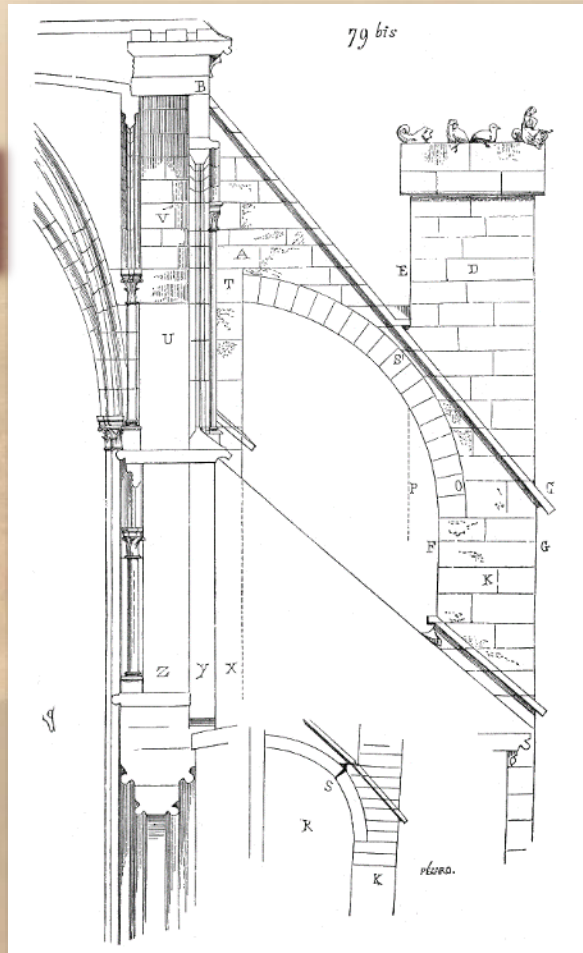
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Specializálódás - politika

- közreműködés állami és EU projektek előkészítésében és lebonyolításában,
- várostervezés és részvétel terület- és városfejlesztési tervek kidolgozásában,
- urbanisztikai, építészeti és szerkezeti tudományos kutatások,
- az építési kodifikációs folyamatok segítése, építésigazgatás, stb.

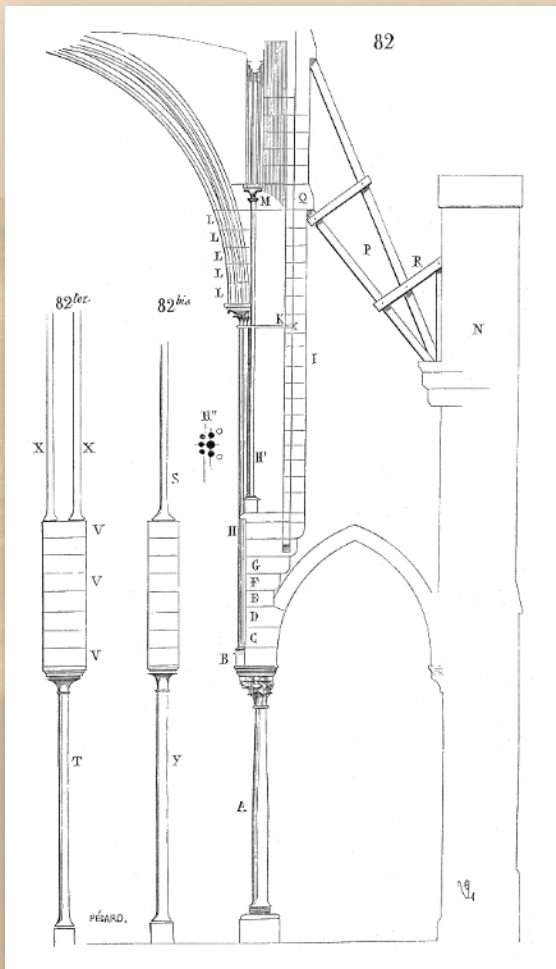
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Specializálódás - beruházás

a beruházás adminisztratív folyamatainak irányítása és építetők döntések segítése:

- komplex beruházási feladatok összefogása, **projekt menedzsment**
- pályázatok írása, elbírálásának előkészítése,
- jogi és szervezési tanácsadás,
- tervezési és adminisztratív egyeztetések koordinálása,
- szerződések előkészítése,
- költség- és időtervezés, stb.

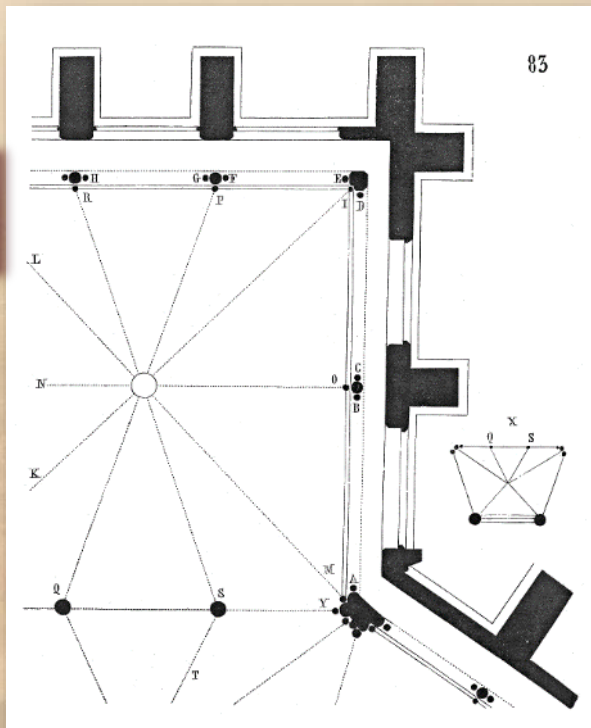
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Specializálódás - tervezés

a tervezés segítése:

- speciális tervezési és szerkezeti/épületszerkezeti tanácsadás és szakági tervezés,
- grafikai szolgáltatások,
- speciális (termékhez kötött) tervezési feladatok,
- belsőépítészeti tervezés,
- kommunikáció, marketing, média, stb.

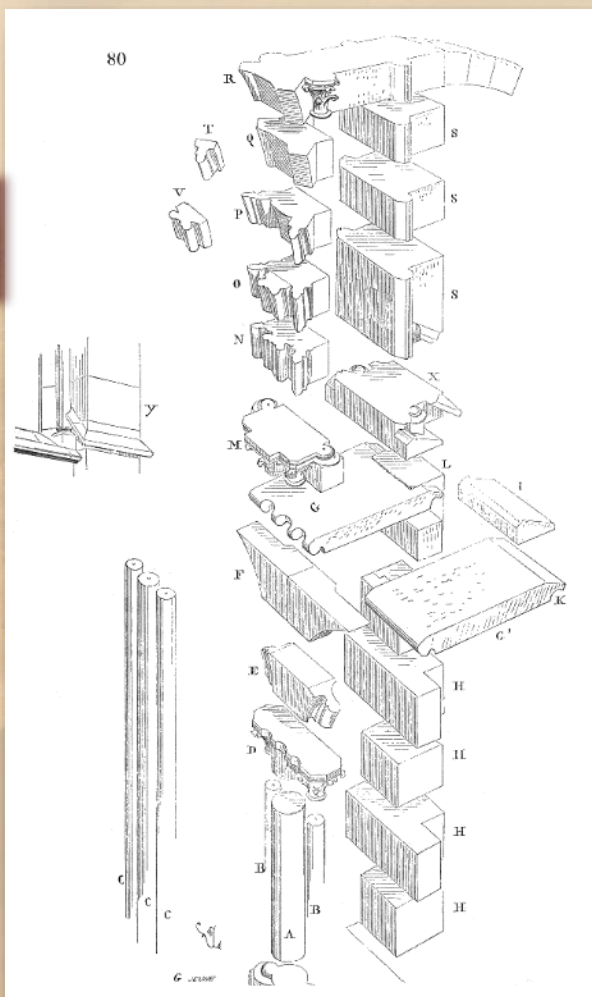
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Specializálódás - kivitel

a kivitelezési folyamat segítése:

- műszaki ellenőrzés,
- minőségbiztosítási tanácsadás,
- promóció és ingatlanértékesítés,
- gyártmány- és szerkezettervezés illetve installálás,
- munkavédelem,
- hatósági feladatok,
- stb

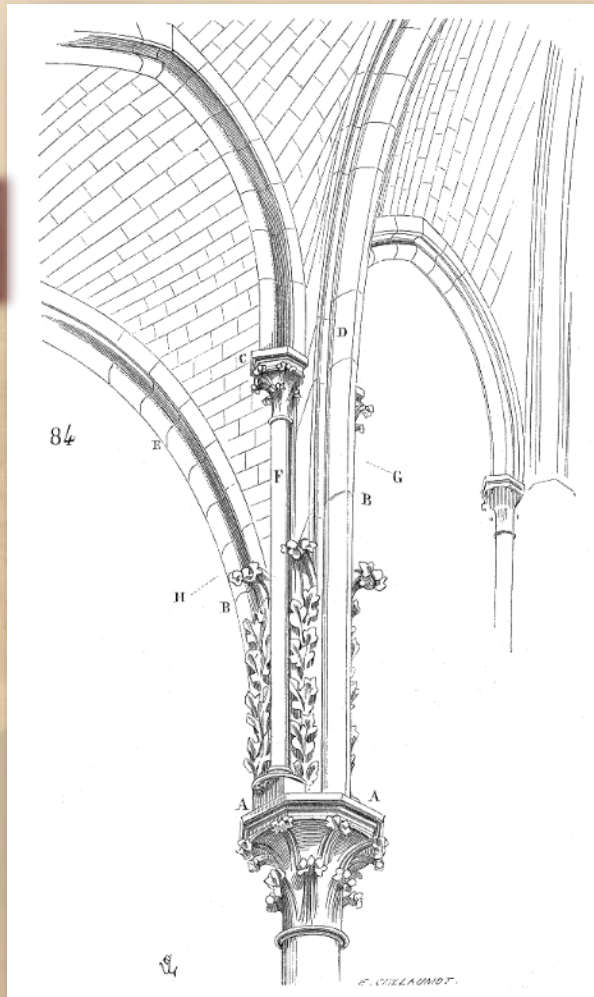
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakítások

Új Építész felé...

Specializálódás - használat

a használati folyamat segítése:

- városgazdálkodás- és üzemeltetés,
- épület szintű szakértések,
- használati- és hatékonyság elemzések (Post Occupancy Evaluation – POE) ,
- átalakítási (terv)javaslatok és beruházási tervek,
- szakértői közreműködés vitás és peres ügyekben,
- stb.

TARTALOM

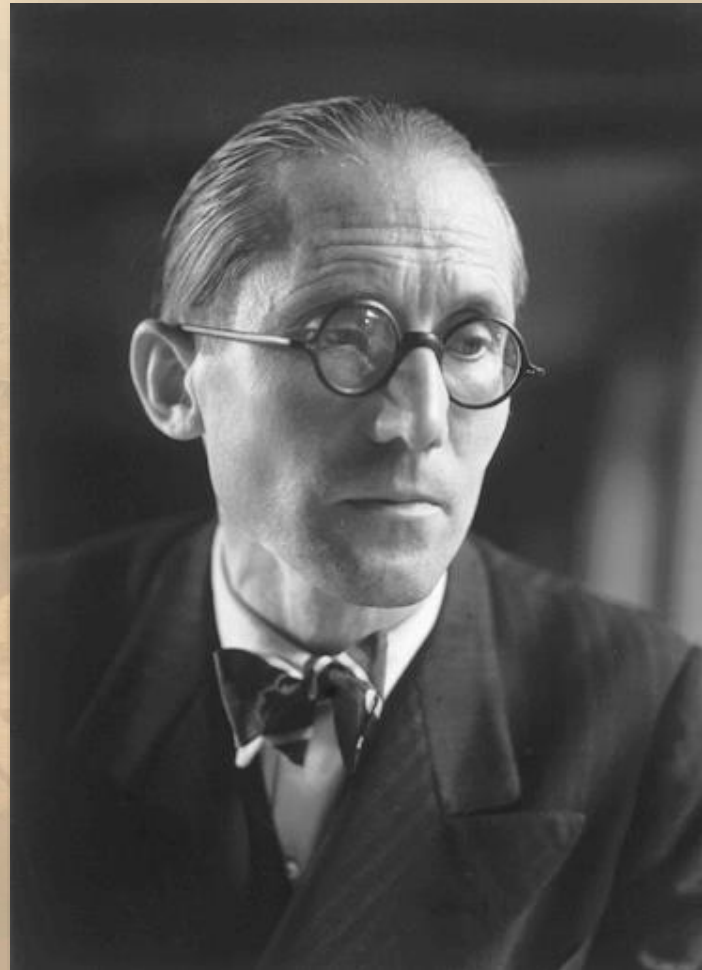
Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

az Új Építész felé...

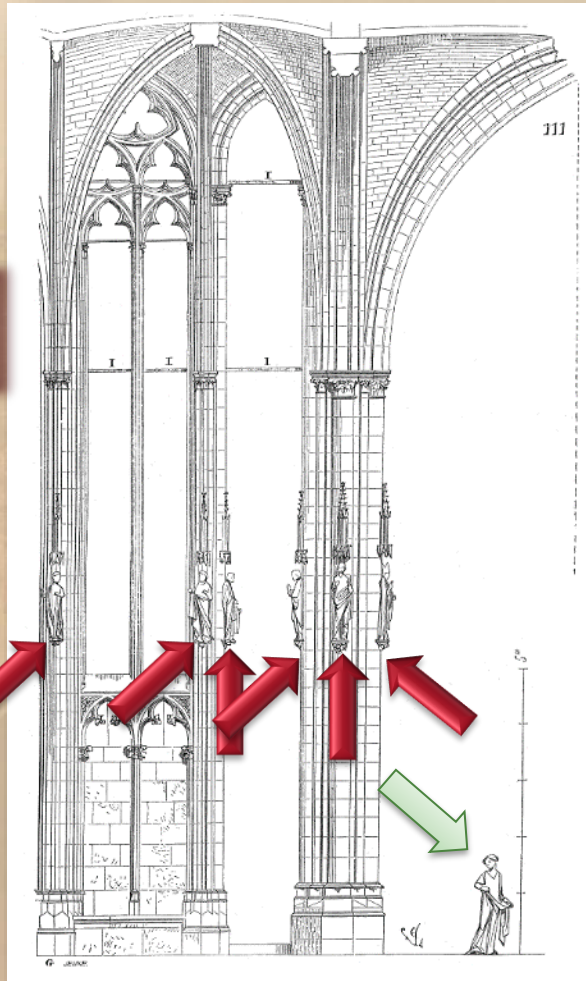
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

A helyzet...

- Ipsos felmérés 2002, Fr.o.
 - telefonos, 995 válasz, országos lefedettség
- Legfontosabb tanulságok:
 - az építészet elsősorban az életminőséget és az örökségvédelmet jelenti
 - a Zemberek az építészet feladatát a felújításokban és átalakításokban látják (53%), lakásépítést 41%, középületeket pedig 16% jelölte meg építészeti feladatnak (a fiatalabbak)
 - általában egyre jobbnak látják az építészet eredményeit (fejlődés)

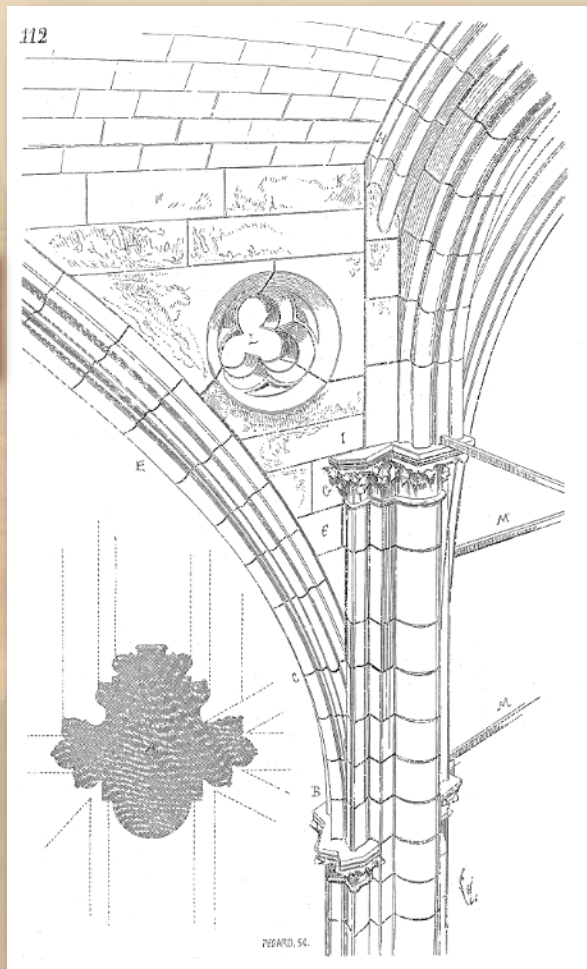
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Részletek a felmérésből

- Ha családi házat építene, kétharmad fordulna építészhez, mert:
 - *jobb minőséget nyújt (52%) (részben Alice, részben kivi)*
 - figyelembe veszi az igényeket (29%)
 - *levezényli az építkezést (22%)*
 - funkcionálisan tervez (19%)
 - *megelőzi a hibákat (19%)*
 - *ismeri a normákat és a folyamatokat (18%)*
 - eredeti ötletei vannak (17%)
 - **szép házat tervez (11%)**

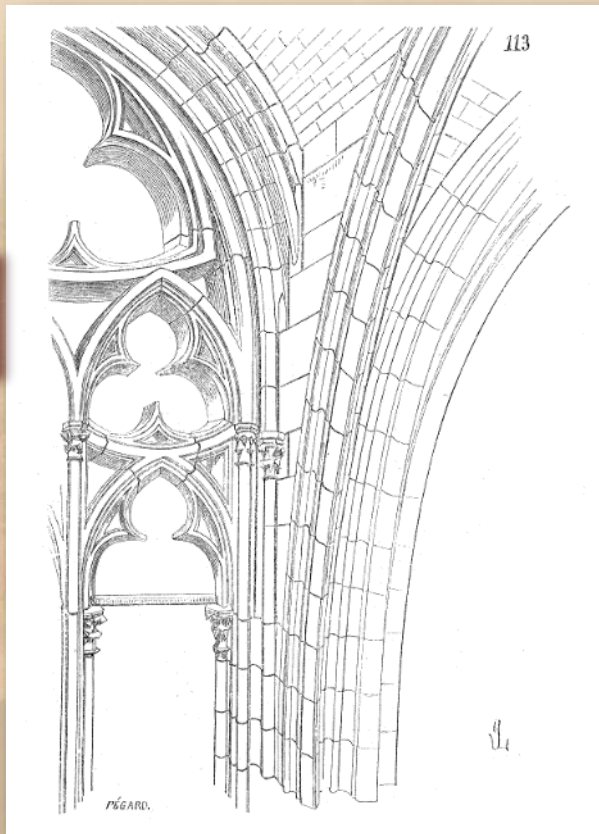
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Részletek a felmérésből

- Egyharmad nem fordulna építészhez, mert:
 - drága (66%)
 - nélküle jobban boldogulunk (43%)
 - inkább a kivitelezőt bízunk meg (19%)
 - fél, hogy az építész ráerőlteti az akaratát (17%)
 - **10% szerint az építész nem feltétlenül garantálja a minőséget**

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

ISMERT ÉPÍTÉSZEK		Ensemble %
Le Corbusier	✗ 	24
Gustave Eiffel	✗ 	5
Jean Nouvel		4
Ricardo Bofill		4
Pei		4
Gaudi		3
Le Nôtre	✗ 	2
Vauban	✗ 	2
Mansart		2
Haussman	✗ 	1
Autres*		12
Ne se prononce pas / Aucun		61

Kérdés:

Soroljon fel néhány ismert építészt

THE MAN
IN BLACK

Roland Castro, Norman Foster, Renzo Piano, Jean Prouvé, Ludwig Mies van der Rohe, Frank Lloyd Wright, Oscar Niemeyer, Christian de Portzamparc, Léonard de Vinci et d'Eugène Viollet-le-Duc

✗	1/10
	4/10
	5/10

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Kérdés:

- Ön szerint egy hasonló felmérés milyen eredménnyel járna Magyarországon?

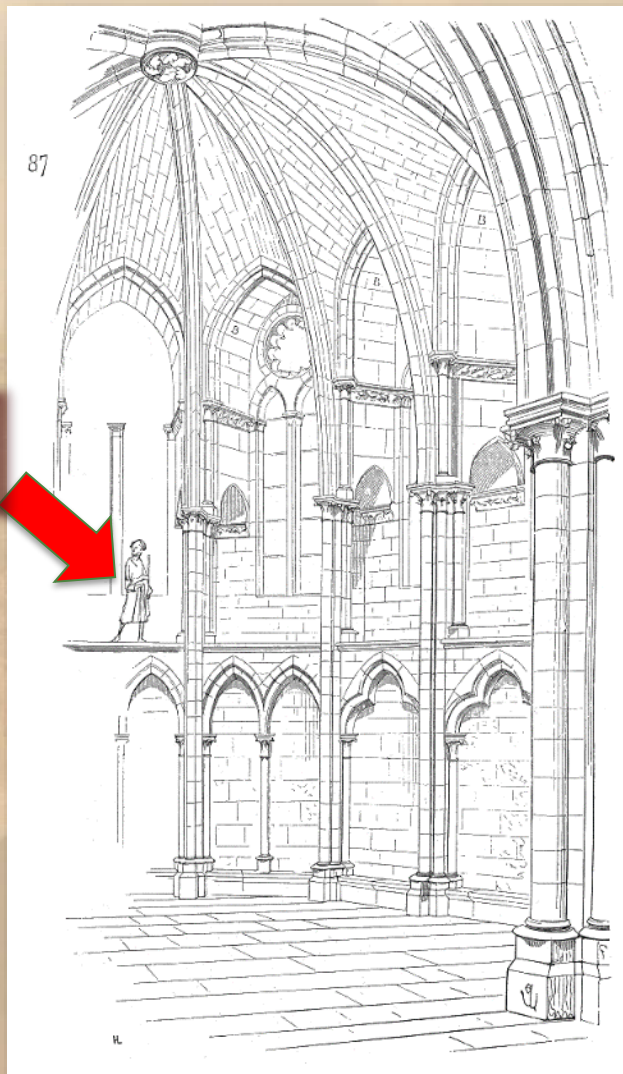
TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Építészek szociológiája

kevés munka, sok építész
a pályakorrekció legfontosabb feltétele a továbbképzés

elfogadottá vált az alkalmazotti státusz (ez növekedett a szülők körében is, vagyis tágult a szociális háttér, családi eredet köre) – szemben az önálló értelmiségi státuszával

egyre több nő lépett erre a pályára

új problémák:

- a szabadfoglalkozáshoz kötődő „férfias” képzetek,
- a család és a munka összeegyeztethetősége

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Összefoglaló – 1.

- az építész szakma franciául „maitre d’oeuvre”, vagyis a teljes építési folyamat ellenőrzését, irányításának elvére épül
- **alaphelyzet:** 1. maitre d’oeuvre – a teljes folyamat irányítása
2. liberális foglalkozás (csapatmunka vs magányos alkotó)
- **történelmileg kialakult elhatárolódás:**
 - építész vs. kőműves és ács,
 - építész vs. építési vállalkozó
- ellentét az építész-imázs és a gyakorlat között: karmester és a megrendelő bizalmasa (volt) de mára már nem tudja a teljes folyamatot irányítani
- egyre több a mérnök, ingatlanos, jogász, stb. aki belép, bedolgozik és beleszól a folyamatba – sőt irányítja azt
- a magányos alkotó (teremtő, építő) helyett részfeladatokat megoldó „bedolgozó”, aki
 - elveszíti az irányítást, és
 - koncepciója felett részérdekek győzedelmeskednek (telekügynökök és kivitelezők racionalizálási törekvései)

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Összefoglaló – 2.

- szabadfoglalkozású építőművészből beosztott (alkalmazott) építészmérnök válik
- 1973-ban, majd 1993-ban a francia közberuházási törvény (loi MOP) meghatározza az építész szerepét és feladatait a folyamatban.
- a törvény a tervet – és ezzel az építész beavatkozásának módját - több részre bontja
- ezzel együtt bonyolódnak az ingatlanpiaci folyamatok, összetettebbé váltak a beruházások, a technológiai folyamatok, a megrendelői szervezetek - és a jogi szabályozás is szerteágazóbb
- ennek összeadódott eredményeként a nagyobb léptékű vagy gazdaságilag érzékenyebb, (vállalat)politikai szempontok szerint is determinált, több döntéshozót és beavatkozót is implikáló beruházásokban **az építész integráló szerepe fokozatosan megszűnni látszik**

TARTALOM

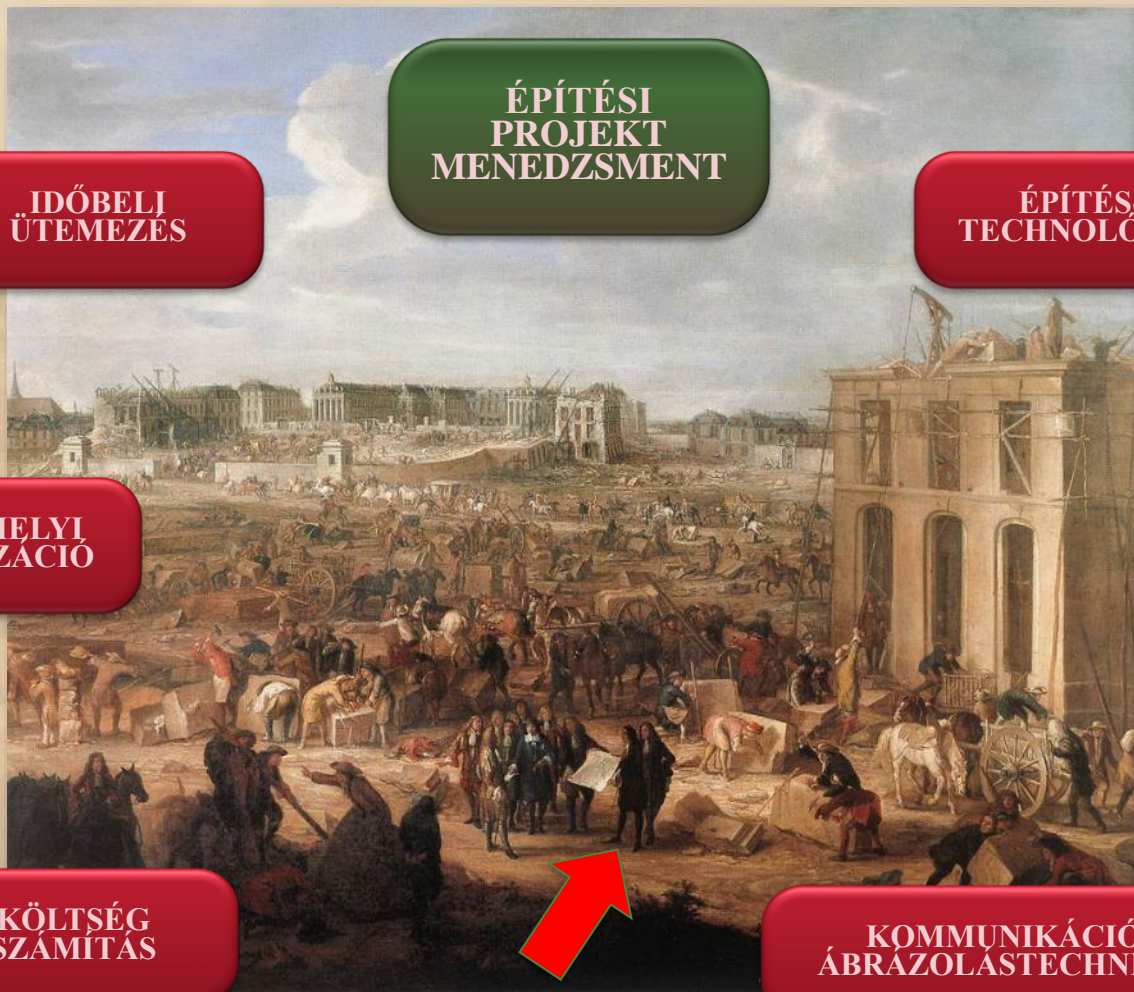
Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

Visszatérés a Paradicsomba

ÉPÍTÉSI
PROJEKT
MENEDZSMENT

IDŐBELI
ÜTEMEZÉS

ÉPÍTÉS-
TECHNOLÓGIA

ÉPÍTÉSHELYI
ORGANIZÁCIÓ

KÖLTSÉG
SZÁMITÁS

KOMMUNIKÁCIÓ
ÁBRÁZOLÁSTECHNIKA

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

TARTALOM

Szakmatörténet

Szakmaelmélet

Átalakulások

Új Építész felé...

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET !

